

Література

1. Енергетика України: економічний, політичний та стратегічний вимір. Центр Разумкова (http://www.razumkov.org.ua/ukr/article.php?news_id=164)
2. Енергетична стратегія України на період до 2030 року (www.search.ligazakon.ua)
3. Організаційно-економічний механізм енергозбереження в промисловості: монографія / Т.В. Сердюк; Вінницьк. нац. техн. ун-т. — Вінниця : Універсум-Вінниця, 2005. — 153 с.
4. Управление энергетическими ресурсами на предприятии: монография / И. Б. Швец, О. В. Захарова. — Донецк : Ин-т экон. пром-сти НАНУ, 2002. — 184 с.

Невідомо М. В.,

викладач економічних дисциплін
Економічного коледжу
ДВНЗ «КНЕУ
імені Вадима Гетьмана», м. Київ

Nevidoma M. V.

the teacher of economic disciplines
of Economic college of the Kiev
national economic University of a
name of Vadim Getmana, Kiev

ВИНИКНЕННЯ ТА ЕВОЛЮЦІЯ КЛАСТЕРІВ

Тези присвячено обґрунтуванню теоретичних положень стосовно визначення сутності кластеру його розвитку та еволюцію. У роботі розкрито п'ять етапів життєвого циклу та їх ефективний вплив на розвиток підприємств.

OCCURRENCE AND EVOLUTION CLUSTERS

Theses are devoted the ground of theoretical positions in relation to determination of essence to the cluster his development and evolution. Five stages of life cycle and their effective influence are in-process exposed on development of enterprises

Еволюція промислових кластерів має довгу історію. Серед найвідоміших учених, які висвітлюють різні аспекти кластеризації економіки, є М. Porter, G. Swann, M. Prevezer, S. Rosenfeld, W. Elsner, T. Roelandt, T. Egan, С. Соколенко, Т. Сахно та ін. Підходів до визначення поняття «кластер» відомо багато [1]. М. Porter розглядає кластери, як сконцентровані за географічною ознакою групи взаємопов'язаних між собою компаній у відповідних галузях, спеціалізованих постачальників, а також причетних до їх діяльності організацій (університети, торгові об'єднання, агентства із стандартизації), що, конкуруючи між собою, водночас проводять спільну роботу [3].

На думку С. Соколенко, створення кластерних структур дає змогу розширити можливості розвитку економіки окремо взятого регіону й держави. Кластери визначають спеціалізацію регіону та позиціюють його на міжнародному та загальнодержавному ринках з погляду конкурентоспроможності.

Для того, щоб кластери стали успішними, потрібен час. Світовий досвід доводить, що для формування кластеру потрібно десятиріччя, чи біля того, щоб створити глибокі та реальні конкурентні переваги. Менше 3—5 років не вистачить на розвиток кластеру, оскільки неможливо за короткий час завоювати необхідну довіру для поширення знань та далі впроваджувати сумісні проекти. Виникнення та еволюцію кластерів можна описати п'ятьма етапами (рис. 1).

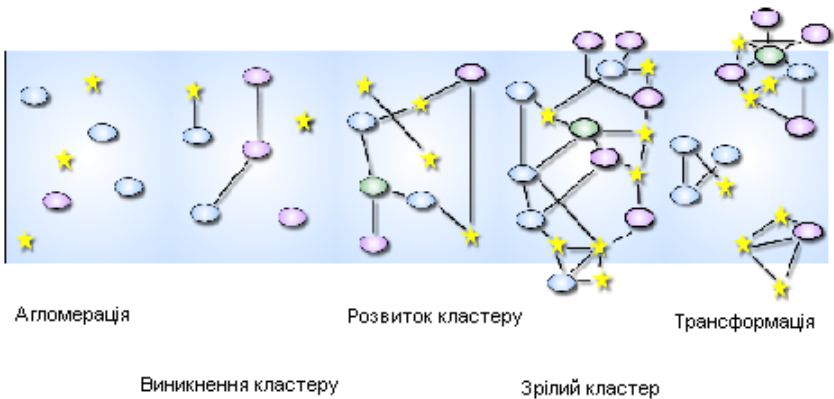

Рис. 1. Життєвий цикл кластеру

На першому етапі розвитку кластеру часто створюються нові фірми, що веде до географічної концентрації компаній, які знаходяться на однаковій виробничій стадії. Як тільки фірми агломеруються, вони починають отримувати більше вигоди, обумовленої зовнішніми факторами, та акумулюють її. Першим зовнішнім економічним фактором є створення групи спеціалізованих поставальників та фірм з обслуговування.

На другому етапі відбувається формування нових організацій, що надають послуги кільком фірмам у зростаючому кластері, наприклад, науково-дослідні інститути, спеціалізовані навчальні заклади та бізнес-асоціації.

На третьому етапі здійснюється розвиток зовнішніх економічних кластерів та виникнення нових місцевих організацій збільшують важливість, престиж, та привабливість кластеру. Це може привести до того, що більше фірм та висококваліфікованих працівників приєднуються до кластеру, таким чином, збільшуючи його привабливість та створюючи «родюче місце» для створення нових компаній.

На четвертому етапі відбувається створення неринкових некомерційних активів у вигляді взаємовідносин, що сприяють безкоштовному обміну інформацією та знаннями через, наприклад, неформальне співробітництво, та допомагають координувати господарську діяльність. Таким чином, зрілі регіональні кластери можуть мати поєднання спеціальних, диференційованих та локалізованих відносин між особами та організаціями, які координуються щоденною співпрацею або правилами, що найчастіше діють тільки за умови сусідства.

На п'ятому етапі відбувається трансформація кластерів, тобто вони можуть бути успішними десятиріччями, або ввійти у стадію занепаду. Занепад кластеру часто відбувається через те, що бізнес поведінка у технологічному, інституціональному, соціальному та/або культурному аспектах стає більш внутрішньоорієнтованою [2].

Кластери ефективніше та раціональніше використовують інвестиційний капітал, який в Україні є обмеженим, а оборотні кошти — дорогими. Тому, на нашу думку, на державному рівні доцільно розглянути питання про створення умов для їх ефективного розвитку. Кластери допомагають підприємствам економічно управляти наявними ресурсами і правильно використовувати залучені інвестиції.

Література

1. Соколенко С.И. Кластери (регіональні мережеві системи) — структура, перспективи, можливості // Економічне есе. — К.: Інститут реформ, 2001. — № 2.
2. Enright M. Why local Clusters Are the Way to Win the Game. World Link 5, no.4, 1992. — 67 p.
3. M. Porter. Clusters and the New Economics of Competition. — World Economy, Volume 76. — 1998. November-December.